

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE /2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om fiske och till lagar om ändring av vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 oktober 2014 regeringens proposition med förslag till lag om fiske och till lagar om ändring av vissa lagar som har samband med den (RP 192/2014 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Lagmotion

I samband med denna proposition har jord- och skogsbruksutskottet behandlat följande motion: — Lag om fiske och vissa lagar som har samband med den (LM 57/2014 rd — Jari Myllykoski/vänst. m.fl.). Motionen remitterades till utskottet 4.12.2014.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet och miljöutskottet lämnat utlåtande (GrUU 58/2014 rd och MiUU 26/2014 rd) om ärendet. Utlåtandena återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- avdelningschef Juha Ojala, fiskeriråd Eija Kirjavainen, lagstiftningsråd Heidi Aliranta och konsultativ tjänsteman Orian Bondestam, jord- och skogsbruksministeriet
- lagstiftningsråd Jari Salila, justitieministeriet
- budgetråd Kirsti Vallinheimo, finansministeriet

- konsultativ tjänsteman Penina Blankett och överinspektör Rainer Lahti, miljöministeriet
- fiskerichef Jukka Muhonen, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Tavastland
- fiskerichef Markku Marttinen, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- fiskeridirektör Kari Ranta-aho, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland
- landskapsdirektör Olav Jern, Österbottens förbund
- lantmäteriråd Markku Markkula, Lantmäteriverket
- överinspektör Mika Laakkonen och tf. överinspektör Kari Sarajärvi, Forststyrelsen
- II vice ordförande Heikki Paltto och ordförande i närings- och rättsnämnden Nilla Tapiola, sametinget
- Tauno Haltta, Skoltarnas byastämma
- forskarprofessor Jaakko Erkinaro, utredningschef Päivi Eskelinen och specialforskare Matti Salminen, Naturresursinstitutet
- specialforskare Seppo Knuutila, Finlands miljöcentral
- verksamhetsledare Markku Myllylä och organisationschef Risto Vesa, Centralförbundet för fiskerihushållning
- jurist Vesa Malila, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- verkställande direktör Kim Jordas, Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf
- verkställande direktör Anu-Maria Sandelin, Finlands Fiskodlarförbund rf

JsUB 31/2014 rd — RP 192/2014 rd

- ordförande Ari Paataja, Finlands Fiskeguide-gille rf
  - specialsakkunnig Tapani Veistola, Finlands naturskyddsförbund rf
  - ordförande Veli Heinonen, Suomen Sisävesiammattikalastajat ry
  - verksamhetsledare Ilkka Mäkelä och fiskerikonstult Petter Nissén, Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf
  - skyddsexpert Matti Ovaska, WWF Finland
  - fiskerirådgivare Harry Härkönen, Etelä-Savon Kalatalouskeskus ry
  - verksamhetsledare Timo Meronen, Keski-Suomen Kalatalouskeskus ry
  - verksamhetsledare Christian Lindén, Nylands Fiskarförbund
  - tf. verksamhetsledare Heikki Tahkola, Oulun Kalatalouskeskus ry
  - verksamhetsledare Tapio Kangas, Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto PKL ry
  - verksamhetsledare Jarmo Mononen, Pohjois-Savon Kalatalouskeskus ry
  - verksamhetsledare Eero Liekonen, ProAgria Lappi ry/Lapin kalatalouskeskus
  - fiskeriplanerare Timo Saarinen, Airisto-Velkuan kalastusalue
  - styrelseordförande Kari Kyrö, Inarin kalastusalue
  - ordförande i fiskeområdets styrelse Jukka Manninen, Suonteen kalastusalue
  - sekreterare Jari Jamalainen, Hämeen vapaa-ajankalastajapiiri ry
  - Kari Kyrö, Inarinmaan lapinkyläyhdistys ry
  - föreningsmedlem, kommunfullmäktige, elmontör Ilkka Kuuva, Inarinsaamelaiset ry
  - vice ordförande Tuomas Keskitalo, Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry
  - styrelseledamot Jouni Simola, Virtavesien hoitoyhdistys
  - agrolog Juha Piilola, Kalatalouspalvelut Piilola
  - fiskeguide Markku Tiusanen, Kalastus- ja luontopalvelut Markku Tiusanen
  - professor Ari Ekroos, Aalto-universitetet
  - professor Juha Karjalainen, Jyväskylä universitet
  - professor i fiskerivetenskap Hannu Lehtonen, Helsingfors universitet
  - biträdande professor Anssi Vainikka, Östra Finlands universitet
  - emeritus professor, riksdagsråd Erkki Pulliainen
  - vice häradshövding, diplomingenjör Pauli Karvinen
  - fritidsfiskare Kimmo Hyvärinen.
- Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av
- inrikesministeriet
  - högsta förvaltningsdomstolen
  - Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland
  - Lapplands förbund
  - DeanuInstituutta Org, Tenonlaakson alkuperäiskansan elinkeinoinstituutti ja jokisaamelaisen perinteen osaamiskeskus
  - Djurskyddsförbundet Animalia
  - Pensionstagarnas Centralförbund PCF rf
  - Finsk Energiindustri rf
  - Jordägarnas Förbund
  - Nordkraft Ab
  - SEY Finlands Djurskyddsföreningars förbund rf
  - Finlands Fiskhandlarförbund ry
  - Suomen Kalastusmuseoyhdistys ry
  - Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC
  - Tornio-Muonijokiseura ry
  - Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto PKL ry
  - Ala- ja Keski-Keiteleen kalastusalue
  - Ekenäs-Snappertuna fiskeområde
  - Tornionjoen kalastusalue
  - Siikajoen osakaskunta
  - Solkein osakaskunta
  - forstmästare Juhani Taivalaho

REGERINGENS PROPOSITION OCH LAGMOTIONEN

Syftet med propositionen är att i enlighet med regeringsprogrammet genomföra en totalreform av lagen om fiske. Regeringen föreslår att lagen om fiske från 1982 helt och hållet ersätts med en ny lag med samma namn.

Strävan med reformen är att ordna nyttjandet av fiskresurserna på ett sätt som är mer ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart än nu. Lagen ska trygga fiskens naturliga livscykel och förökning genom att möjliggöra nödvändiga fiskebegränsningar och andra åtgärder. Vidare ska den skapa goda förutsättningar för kommersiellt fiske och fritidsfiske.

Nyttjandet och värden av fiskresurserna ska basera sig på högklassigare landsomfattande och regionala förvaltningsplaner, som ska utgå från tillräckligt stora vattenområden, utnyttjande av forskningsrön och en involverande process. De regionala planerna ska samordnas med grannområdenas planer och de landsomfattande planerna. Planerna ska vara mera bindande än nu för innehavarna av fiskerätt. Dessutom ska genomförandet av planerna och deras konsekvenser följas systematiskt.

Fiskerättigheterna förblir i huvudsak oförändrade. De allmänna fiskerättigheterna och statens fiskeavgifter förenklas och utvidgas genom att fiskevårdsavgiften och spöfisketillståndet sammanställs till en fiskevårdsavgift, som berättigar

till handredskapsfiske i hela landet med undantag för särskilda objekt.

Förutsättningarna för kommersiella fiskare stärks genom att de får möjlighet att ansöka om regionalt fisketillstånd hos närings-, trafik- och miljöcentralen.

Propositionen innehåller också ändringar som närmast kan betraktas som tekniska av naturvårdslagen, strafflagen och lagen om rätt till allmänna vattenområden. Dessutom föreslås att lagen om allmän fiskerätt upphävs.

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

Lagmotion

I lagmotion LM 57/2014 rd föreslås det att lagförslag 1 ändras så att fiskevårdsavgift, som enligt propositionen inte ska tas ut av personer som fyllt 65 år, inte heller ska tas ut av sådana arbetslösa arbetssökande enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1001/2012) som varit arbetslösa oavbrutet de senaste två månaderna eller i minst sex månader under det senaste året (långtidsarbetslösa) och som fått grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I motionen föreslås vidare att fiskevårdsavgift inte ska tas ut av den som har fått utkomststöd den senaste månaden eller i tre månader under det senaste året.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Allmänt

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande synpunkter och ändringsförslag.

Propositionen avser att genomföra en större översyn av fiskelagstiftningen, varvid lagen om fiske från 1982 (286/1982) ska ersättas med en likalydande lag. Det främsta syftet med proposi-

tionen är att trygga fiskarnas naturliga fortplantning och hela livscykel genom att möjliggöra nödvändiga fiskebegränsningar och andra åtgärder. Den nya lagen om fiske syftar till att ordna nyttjandet av fiskresurserna på ett sätt som är mer ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart än i dag.

Enligt propositionsmotiven kan den föreslagna lagen om fiske bättre trygga livskraftiga fiskbestånd och biologisk mångfald och effektivisera skyddet av hotade och försvagade fiskbe-

stånd. Utifrån de senaste forskningsrönen om fiskresurserna välkomnar utskottet lagförslagets allmänna målsättning att övergå från utplanteringar till naturlig förökning för att säkerställa fiskbestånden.

De mest centrala ändringarna av lagen om fiske är samtidigt de mest kontroversiella och anknyter till regleringen av fisket, fiskeriområdets behörighet samt yrkesfiskarnas fiskerätt och den allmänna fiskerätten. Utskottet menar dock att regeringen lyckats få till stånd en totalrevidering som undanröjer de klara problempunkterna i den gamla lagen om fiske. Utskottet påpekar att propositionen om lagen om fiske är en kompromiss mellan divergerande intressen. Den har dock som ett klart mål att stärka fiskbestånden och effektivisera ett hållbart utnyttjande av fiskresurserna.

Den föreslagna lagen lägger grunden för ett hållbart utnyttjande och en hållbar skötsel av fiskresurserna. Eftersom en betydande del av fiskeregleringen i praktiken sker genom bestämmelser på lägre nivå än lag, är lagförslagets betydelse för skyddet av fiskbestånden och för ett hållbart utnyttjande i hög grad beroende av hur denna reglering utfaller.

Fiskbeståndens tillstånd

Tillståndet för olika fiskarter och fiskbestånd har beskrivits i propositionsmotiven. Fiskets acceptabilitet är enligt propositionen till vissa delar utsatt för tryck särskilt när det gäller ekologisk hållbarhet, eftersom tillståndet för en del fiskbestånd i Finland har försvagats. Beståndens livskraft är vid sidan av fisket även beroende av vattenkvaliteten i vattendragen och av andra miljöfaktorer och mänsklig verksamhet. Tillståndet för fiskbestånden varierar uppenbarligen mycket stort i olika delar av landet. Under sakkunnigutfrågningen har det framkommit att det inom fiskerinäringen inte finns någon samsyn om fiskbeståndens tillstånd, utan uppfattningar är mycket varierande. Problemen i anknytning till bestånden av vandringsfisk är dock allmänt erkända. Merparten av de hotade fiskarterna i Finland är vandringsfiskar.

Utskottet fäster uppmärksamhet vid att i den hotgradsklassificering av arterna i Finland som publicerades 2010 har insjölox, havsöring, havslevande harr och Saimenröding klassificerats som akut hotade. Insjöloxen och rödingen i Saimen är för närvarande helt beroende av utplantering. Tillståndet för havsöringsbestånden i Finland är obestriddligen det svagaste bland alla Östersjöstater, och fångsterna grundar sig nästan helt på utplantering. Bestånden av havslevande harr har gått tillbaka och är akut hotade, och bestånden av havsharr som leker i åar och älvar är helt utdöda. Starkt hotade fiskarter är insjööring söder om polcirkeln och vandringsik som förökar sig i naturen. Den havslevande vandringsiken är klassad som starkt hotad, eftersom bestånden på många platser lidit av det ökande fisketrycket samt av älvbyggande och försämrade vattenkvalitet i älvarna. Tillståndet för vissa laxbestånd i älvar som mynnar ut i Östersjön har i den senaste hotklassificeringen uppraderats till sårbara, eftersom till exempel den naturliga förökningen av lax i Torne älv har ökat avsevärt tack vare regleringen av fisket. Ålbestånden är starkt hotade i hela Europa.

Det finns dock också livskraftiga fiskbestånd i såväl inlandsvattnen som havsvattnen. I havsvattnen är strömmings- och vassbuksbestånden för närvarande tämligen rikliga. Tillståndet för abborr-, gös-, siklöje-, gädd-, lak-, harr-, röding-, öring och sikbestånden varierar i olika vattenområden beroende på gynnsamma och ogynnsamma miljöförhållanden, vattenkvaliteten och det växlande fisketrycket. Klimatförändringen och eutrofieringen torde bidra till att fiskarter som trivs i varmare vatten, till exempel mört- och abborrfiskar, ökar sin andel av bestånden. I motsvarande grad torde arter som trivs i kallare vatten, till exempel röding, sik, lake och nors gå tillbaka.

Vården av fiskbestånden

I dag vårdas fiskbestånden bland annat genom reglering av fisket, förbättring av vattenkvaliteten, skötsel och restaurering av livsmiljöer, byggande av fiskvägar och utplantering av fisk. Syftet med lagförslaget är att genom styrning av fis-

ket nyttiggöra avkastningen av fiskresurserna och säkerställa en uthållig tillgång på fisk. Utskottet konstaterar att det oftast krävs mer än en metod för att nå resultat i vården av fiskbestånden. Den främsta metoden för vård av fiskevattnen är att styra fisket i tillräcklig grad. Samtidigt måste man också fästa uppmärksamhet vid bland annat tillståndet för vattendragen och lekplatserna samt vid konsekvenserna av annan användning av vattenområdena och av hur skadedjuren påverkar bestånden. I förekommande fall kräver dessa omständigheter korrigerande insatser.

Arten och volymen av fisket påverkar direkt fiskbeståndens storlek. Ett kraftigt fisketryck kan minska rovfiskens andel bland bestånden och öka andelen fisk som inte är av intresse för fiskarna eller som drar nytta av att rovfisken går tillbaka. Fångsten av stora rovfiskar ligger i regel på en hållbar nivå när fisket inriktas på individer bland vilka den större delen redan hunnit föröka sig. Mindre fiskarter som siklöja förekommer i regel i stort antal och tål ett större fisketryck. Utskottet vill poängtera att den reglering som möjliggörs av den föreslagna lagen innebär att fisket kan inriktas och dimensioneras bättre regionalt på det sätt som fiskbeståndens tillstånd kräver. Därigenom gynnas en naturlig förökning i fiskbestånden. Det är av stor vikt att få till stånd ett balanserat fiske som inriktas på de starka bestånden av olika arter och på de åldersgrupper som är optimala med tanke på den avkastning som fångsten ger.

Utskottet menar att förbättringen av vattendragens tillstånd och vården av fiskbestånden i högre grad måste behandlas som ett integrerat komplex. Finland har uppskattningsvis 1 500 eutrofierade sjöar som kräver åtgärder. Utskottet menar att ett nära samarbete i frågor som rör förbättringen av vattennaturens tillstånd och regleringen av fisket i bästa fall kan bidra till snabbare och effektivare iståndsättning.

Styrning av fisket

Enligt propositionen kommer regleringen av fisket att få en allt viktigare ställning i vården av fiskbestånden. Regleringen syftar till att bevara fiskarterna och bestånden samt till ett hållbart

utnyttjande. De landsomfattande planerna för vård av fiskbestånd ska skapa goda förutsättningar för regionala åtgärder.¹

Regleringen av fisket ska enligt propositionen grunda sig på en planering som går nerifrån uppåt. Som tidigare ska innehavaren av fiskerätten, dvs. i de flesta fall vattenområdets ägare genom delägarlagen, ansvara för ordnandet av det lokala fisket. Utskottet konstaterar att delägarlagen också i framtiden kan reglera delägarnas fiske. Det splittrade ägandet av vattenområdena har dock i vissa fall motverkat en enhetlig vård av fiskresurserna, eftersom fisken rör sig över vida områden. I Finland finns cirka 1 400 000 delägarfastigheter och över 20 000 delägarlag. I hela landet finns dessutom över 14 000 enskilda vattenområden. Delägarlagens områden är tämligen små med tanke på regleringen av fisket. I havsområdet är cirka 70 procent av dem mindre än 200 hektar. En fjärdedel av hela landets delägarlag har vattenområden som är mindre än 50 hektar. Utskottet påpekar att ett begränsat men rörligt fiskbestånd kan utsättas för fiske i flera ägareheters vatten och i såväl födosöksområden som lekområden. Fiskebestämmelserna kan variera stort i de olika områdena. Det är därför av vikt att gynna sammanslagning av små delägarlag till större enheter. Utskottet ser det dessutom som nödvändigt att bedöma ändringsbehoven i lagen om samfälligheter (758/1989) i fråga om delägarnas inbördes likvärdighet och utvecklingen av delägarlagens verksamhet. (*Förslag till uttalande*)

Dagens fiskeområden, som utgör samarbetsorgan för ägarna av fiskevattnen och andra brukare av vattnen, ska enligt propositionen ändras till fiskeriområden. Avsikten är att utöka fiskeområdenas areal och fastställa gränserna för områdena utifrån fiskbeståndens livscykel och fisket. Lagförslagets bestämmelser om regionalt och lokalt samarbete är av yttersta vikt. Den föreslagna systemet för planering av nyttjande och

¹ Ett exempel på en sådan plan är den nationella lax- och havsöringsstrategin för Östersjöområdet 2020; statsrådets principbeslut 16.10.2014.

vård av fiskresurserna ska basera sig på planer som görs upp av fiskeriområdena. Planerna ska utarbetas i samarbete med innehavarna av fiskerätt i området, kommersiella fiskare och fritidsfiskare samt miljöorganisationer. Fiskeriområdet ska lägga fram ett förslag till reglering av fisket i området. Regleringen kan till exempel gälla storleken på nätens maskor. Det slutgiltiga beslutet om begränsningar ska enligt propositionen fattas av NTM-centralerna.

Det kommer absolut att krävas en bred satsning på planerna för nyttjande och vård om det lokalt ska bli möjligt att planera nyttjandet och vården av bestånden bättre än i dag. Utskottet menar att det i synnerhet förutsätter insamling av data om beståndens tillstånd och utveckling och om fisketrycket. Ett systematiskt nyttiggörande av information om vattenägarnas och andra lokala fiskares fiske och om de lokala förhållandena är av avgörande vikt. Det nya Naturresursinstitutet måste dessutom kunna producera lokalt tillämpliga forskningsrön som kan utnyttjas när man planerar regleringen av fisket i fiskeriområdet.

Enligt en uppskattning av Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet finns det i Finland cirka 1,5 miljoner fiskare (något beroende på beräknings sätt), av vilka en stor del endast fiskar sporadiskt. För att säkerställa att fiskereglerna efterlevs måste därför reglerna vara enkla att följa och alla måste enkelt kunna få information om alla begränsningar för fisket. Det är ytterst viktigt att i samband med revideringen av lagen om fiske ta fram ett lättanvänt, webbaserat system som ger aktuell information om alla regionala och lokala begränsningar för fisket.

Yrkesfisket

Antalet yrkesfiskare i huvudsyssla (fiskeinkomsternas andel minst 30 %) i Finland enligt den gällande lagen om fiske är 550 på havsområdena och 120 på insjöarna. Det finns sammanlagt cirka 1 750 andra registrerade fiskare på havsområdet och insjöarna. Utskottet konstaterar att antalet yrkesfiskare har minskat kraftigt under de senaste decennierna.

I propositionen föreslås det att termen yrkesfiskare ändras till termen kommersiell fiskare, som används i unionslagstiftningen. Det regionala systemet för planering av nyttjande och vård av fiskresurserna är ett centralt verktyg för att stärka förutsättningarna för kommersiellt fiske. Genom systemet identifieras bland annat vilka områden som är av betydelse ur fiskeriekonomisk synpunkt och vilka områden som lämpar sig väl för kommersiellt fiske. Utskottet vill gynna de kommersiella fiskarnas möjligheter till ett uthålligt fiske så att tillgången på inhemsk fisk i detaljhandeln ökar.

I fråga om förutsättningarna för yrkesfiske gäller den viktigaste ändringen de förbättrade fiskemöjligheterna. I 13 § i lagförslaget föreskrivs om ett nytt regionalt tillstånd att bedriva kommersiellt fiske. Enligt den gällande lagen om fiske grundar sig yrkesfisket på privata vattenområden på frivilliga avtal mellan parterna, även om fiskeområdet enligt 16 § kan uppmana vattenområdets ägare att arrendera ut området för yrkesfiske, om vården av fiskbestånden eller det fiskeriekonomiska tillgodogörandet av bestånden väsentligt försvåras av att vattenområdet lämnas outnyttjat. Om vattenområdets ägare inte följer fiskeområdets uppmaning kan allmän underrätt på ansökan av fiskeområdet ålägga vattenområdets ägare att mot ersättning tillåta att området tas i bruk eller att bekosta behövliga åtgärder. Utskottet konstaterar att en allmän underrätt veterligen aldrig har gett ett föreläggande enligt 16 § i den gällande lagen om fiske, så den bestämmelsen har förblivit en död bokstav.

Yrkesfiskarna har i såväl inlandet som vid kusten mött ökande svårigheter när det gäller att få fiskerätt. En framträdande orsak till det är att ägandet av vattenområdena är så splittrat. Utskottet betonar att yrkesfiskarna måste få tillgång till fiskevatten så att förutsättningarna och framtiden för ett hållbart yrkesfiske kan säkras. Den föreslagna behörigheten för myndigheten att enligt 13 § bevilja ett tillstånd för kommersiellt fiske mot vattenägarens vilja innebär en förändring på systemnivå. Utskottet understryker att huvudregeln fortsättningsvis är att kommersiellt fiske ska bedrivas med stöd av innehav av

fiskerätt, tillstånd av innehavaren av fiskerätt eller arrendeavtal eller med stöd av allmän fiskerätt i Finlands ekonomiska zon eller på allmänt vattenområde. Tillståndssystemet enligt 13 § är avsett endast som ett sista medel att under kontrollerade former och i begränsad omfattning göra ett underutnyttjat vattenområde tillgängligt för yrkesfiske.

Utskottet konstaterar att det yrkesmässiga trålfisket efter i synnerhet siklöja på vissa håll har varit ett tvisteämne i decennier eller så länge fenomenet förekommit. Åtskilliga rättegångar har förts speciellt i Saimenområdet men också på andra håll. I tvisterna om trålfisket har framför allt yrkesfiskarnas och vattenägarnas olika syn på utnyttjandet av vattendragen och på fiskets hållbarhet stått mot varandra. Det finns dock prov på goda erfarenheter av hållbart och långsiktigt trålfiske i de större sjöarnas allmänna vattenområden, där NTM-centralerna svarat för fiskearrangemangen.

Antalet yrkesfiskare i huvudsyssla (fiskeinkomsternas andel minst 30 %) i Finland enligt den gällande lagen om fiske är 550 på havsområdena och 120 på insjöarna. Det finns sammanlagt cirka 1 750 andra registrerade fiskare på havsområdet och insjöarna. Utskottet konstaterar att antalet yrkesfiskare har minskat kraftigt under de senaste decennierna.

I propositionen föreslås det att termen yrkesfiskare ändras till termen kommersiell fiskare, som används i unionslagstiftningen. Det regionala systemet för planering av nyttjande och vård av fiskresurserna är ett centralt verktyg för att stärka förutsättningarna för kommersiellt fiske. Genom systemet identifieras bland annat vilka områden som är av betydelse ur fiskeriekonomisk synpunkt och vilka områden som lämpar sig väl för kommersiellt fiske. Utskottet vill gynna de kommersiella fiskarnas möjligheter till ett uthålligt fiske så att tillgången på inhemsk fisk i detaljhandeln ökar.

I fråga om förutsättningarna för yrkesfiske gäller den viktigaste ändringen de förbättrade fiskemöjligheterna. I 13 § i lagförslaget beskrivs om ett nytt regionalt tillstånd att bedriva kommersiellt fiske. Enligt den gällande lagen

om fiske grundar sig yrkesfisket på privata vattenområden på frivilliga avtal mellan parterna, även om fiskeområdet enligt 16 § kan uppmana vattenområdets ägare att arrendera ut området för yrkesfiske, om värden av fiskbestånden eller det fiskeriekonomiska tillgodogörandet av bestånden väsentligt försvåras av att vattenområdet lämnas outnyttjat. Om vattenområdets ägare inte följer fiskeområdets uppmaning kan allmän underrätt på ansökan av fiskeområdet ålägga vattenområdets ägare att mot ersättning tillåta att området tas i bruk eller att bekosta behövliga åtgärder. Utskottet konstaterar att en allmän underrätt veterligen aldrig har gett ett föreläggande enligt 16 § i den gällande lagen om fiske, så den bestämmelsen har förblivit en död bokstav.

Yrkesfiskarna har i såväl inlandet som vid kusten mött ökande svårigheter när det gäller att få fiskerätt. En framträdande orsak till det är att ägandet av vattenområdena är så splittrat. Utskottet betonar att yrkesfiskarna måste få tillgång till fiskevatten så att förutsättningarna och framtiden för ett hållbart yrkesfiske kan säkras. Den föreslagna behörigheten för myndigheten att enligt 13 § bevilja ett tillstånd för kommersiellt fiske mot vattenägarens vilja innebär en förändring på systemnivå. Utskottet understryker att huvudregeln fortsättningsvis är att kommersiellt fiske ska bedrivas med stöd av innehav av fiskerätt, tillstånd av innehavaren av fiskerätt eller arrendeavtal eller med stöd av allmän fiskerätt i Finlands ekonomiska zon eller på allmänt vattenområde. Tillståndssystemet enligt 13 § är avsett endast som ett sista medel att under kontrollerade former och i begränsad omfattning göra ett underutnyttjat vattenområde tillgängligt för yrkesfiske.

Utskottet konstaterar att det yrkesmässiga trålfisket efter i synnerhet siklöja på vissa håll har varit ett tvisteämne i decennier eller så länge fenomenet förekommit. Åtskilliga rättegångar har förts speciellt i Saimenområdet men också på andra håll. I tvisterna om trålfisket har framför allt yrkesfiskarnas och vattenägarnas olika syn på utnyttjandet av vattendragen och på fiskets hållbarhet stått mot varandra. Det finns dock prov på goda erfarenheter av hållbart och lång-

siktigt trålfiske i de större sjöarnas allmänna vattenområden, där NTM-centralerna svarat för fiskearrangemangen.

Utskottet ser det som nödvändigt att fiskeriområdena samarbetar nära med delägarlagen i fråga om de nya planerna för nyttjande och vård. Planerna bör fastställa vilka vattenområden som lämpar sig för ett reglerat och hållbart trålfiske efter siklöja, hur stora fångster som tillåts för trålfisket och hur länge fisket får pågå. Vidare ska planerna innehålla tekniska föreskrifter. Trålningen i insjöarna måste generellt sett dimensioneras så att NTM-centralen inte tillåter tillstånd för kommersiell trålning efter större kvantiteter än ett hållbart utnyttjande av fiskbestånden tillåter. Utskottet ser det som ytterst behövt att jord- och skogsbruksministeriet startar ett pilotprojekt i bland annat Saimenområdet rörande en lämplig dimensionering av trålningen i insjöarna. Projektet bör i samråd med vattenägarna, fritidsfiskarna och yrkesfiskarna undersöka trålningens omfattning och reglerna för den samt den praktiska tillämpningen av tillståndprocessen. För att skapa ökad klarhet i reglerna för trålfisket menar utskottet att det av nödvändighet krävs i första hand frivilliga, lokala avtal som stöder sig på planerna för nyttjande och vård.

Grundlagsutskottet konstaterade i sitt utlåtande att man genom 13 § i lagförslaget sammantaget har skapat tillräckliga lagliga medel för att säkerställa att det kommersiella fisket inte i oskälig utsträckning försvagar fiskerättsinnehavarnas möjligheter att utnyttja sin fiskerätt eller att det utgör ett hot mot ett hållbart utnyttjande av fiskresurserna. Grundlagsutskottet påpekade emellertid att det i samband med reglering av denna typ är särskilt viktigt med uppföljning och med övervakning av att tillståndsvillkoren uppfylls. Grundlagsutskottet föreslog därför i sitt utlåtande att jord- och skogsbruksutskottet bör överväga om förslaget kunde kompletteras med en reglering som uttryckligen tar sikte på detta och att regleringen ändras i en mer förpliktande riktning.

Jord- och skogsbruksutskottet menar att de centrala elementen i prövningen av ett tillstånd

enligt 13 § anknyter till fiskets ekologiska hållbarhet och verksamhetens konsekvenser för vattenägarens eget fiske och annan användning av vattenområdet. Den ersättning för kommersiellt fiske till innehavare av fiskerätt som avses i 14 § ska grunda sig på de gängse priser som fastställs i planerna för nyttjande och vård inom det aktuella verksamhetsområdet. Det är viktigt att också avgiften för tillståndet motsvarar priserna för tillstånd som grundar sig på frivilliga avtal i samma område och för samma fiskeform.

Utskottet vill framhålla att det nya tillståndssystemet ska trygga vattenägarens rättigheter, så grundlagsutskottets förslag om komplettering av dessa bestämmelser är välkommet. Utskottet vill särskilt understryka att tillstånd enligt 13 § bör utgöra undantag och att bestämmelsen endast ska tillämpas när en kommersiell fiskare inte lyckas få till stånd något avtal med vattenägaren och myndigheten kan försäkra sig om att områdets fiskbestånd med säkerhet tål det planerade fisket. Utskottet föreslår att 16 § om övervakning av kommersiellt fiske kompletteras enligt grundlagsutskottets förslag och på det sätt som närmare framgår i detaljmotiven nedan. Vidare förutsätter utskottet att statsrådet följer upp hur tillståndssystemet enligt 13 § i den föreslagna lagen fungerar i praktiken i fråga om de kommersiella fiskarnas tillgång till fiskevatten och utbudet av inhemska fisk. En utvärdering av konsekvenserna ska lämnas till jord- och skogsbruksutskottet tre år efter det att lagen trätt i kraft. *(Förslag till uttalande)*

Enligt 91 § i förslaget ska det också i inlandsvatten i huvudsak råda förbud mot första försäljning av fångst för andra än kommersiella fiskare. Utskottet konstaterar att förbudet mot första försäljning redan gäller i havsområdet med stöd av unionslagstiftningen. Det föreslagna förbudet syftar till att förebygga svarthandel med fisk och därigenom till ökad jämlikhet för de kommersiella fiskarna i havsområdet respektive inlandsvattnen. Enligt paragrafens 2 mom. får dock ringa partier fisk eller kräftor säljas direkt till en slutkonsument. Det ger till exempel möjlighet att sporadiskt sälja fångst från husbehovsfiske till en granne eller bekant. Utskottet kon-

staterar att husbehovsfiskare som säljer små partier från inlandsvatten kan välja att genom ett enkelt förfarande registrera sig som kommersiella fiskare och bedriva försäljning av fisk.

Fritidsfisket

Propositionen föreslår inga större ändringar i den i dag tämligen omfattande allmänna fiskerätten, som infördes genom en lag om ändring av lagen om fiske (1045/1996), vilken godkändes utifrån en lagmotion (LM 4/1995 rd). Utskottet ser det som viktigt att utreda förutsättningarna för en utvidgning av definitionen av avgiftsfritt mete till fiske med spinnspö. Dessutom bör det utredas om det till fiskevårdsavgiften kan fogas rätt att mot en separat avgift använda två extra spön och beten vid trollingfiske.

Utskottet konstaterar att antalet fritidsfiskare i Finland har förblivit högt, trots att antalet fiskare har minskat från cirka 2 miljoner till cirka 1,5 miljoner på 2000-talet. År 2010 var värdet av fritidsfiskarnas fångster cirka 56 miljoner euro enligt de priser som betalades till yrkesfiskarna. Fritidsfiskarna fiskar framför allt gös, abborre och gädda. Den ekonomiska och sociala betydelsen av hela fritidsfiskesektorn är dock avsevärt större än enbart fångstens värde.

Inom det finländska fritidsfisket håller dock husbehovsfisket och rekreativfisket i viss mån på att gå i olika riktningar. I dag söker de flesta rekreativfiskare naturupplevelser, fångstupplevelser och avkoppling. Rekreativfiskets betydelse har ställvis ökat snabbt, men husbehovsfiskets betydelse är fortsatt mycket stor på landsbygden i vissa regioner. Husbehovsfisket och dess traditioner lever starkt kvar särskilt i östra och norra Finland, där möjligheten att själva fånga de i vissa fall stora fiskmängder som hushållet behöver har mycket stor betydelse i det sociala livet och ibland även för utkomsten.

Utvecklingen av fritidsfisket har också skapat ny företagsverksamhet inom branschen. Vid sidan av de traditionella fiske- och turistföretagen har det snabbt utvecklats en helt ny yrkeskår, fiskeguider, som erbjuder bland annat spöfiskeresor. Finland har i dag cirka 1 100 turistföretag som erbjuder fisketjänster, och branschen

växer fortfarande. Utskottet framhäver att fisketurismens och fiskeguidernas verksamhetsförutsättningar måste säkerställas så att det kan skapas nya jobb på landsbygden också den vägen.

Fiskeriområdena

Enligt 22 § i lagförslaget ska fiskeområdena ändras till fiskeriområden. Avsikten är att samtidigt reducera antalet områden till ungefär hälften genom att förstora de nuvarande områdena. Fiskeriområdenas viktigaste uppgift är att utarbeta och verkställa områdets plan för nyttjande och vård (35—41 §). En central ändring gäller besluten om fiskebegränsningar. Beslut om fiskebegränsningar som är förenade med utövning av betydande offentlig makt ska enligt propositionen överföras från fiskeriområdet till NTM-centralen (53 §). Fiskeriområdet skulle likväl ha en ytterst central roll i planeringen av begränsningarna, eftersom de i fortsättningen ska svara för att göra upp en omfattande plan för nyttjande och vård. Utskottet konstaterar att NTM-centralen i samband med att den godkänner planen också ska kunna godkänna de regionala begränsningar av fisket som ingår i planen för nyttjande och vård.

I enlighet med 124 § i grundlagen kan fiskeriområdet ges offentliga förvaltningsuppgifter och rentav uppgifter som är förenade med utövning av offentlig makt, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna. Däremot får uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt och behörighet som anknyter till beslut av normativ karaktär endast ges myndigheter. Fiskeriområdena är inte myndigheter, utan offentlighetsrättsliga föreningar som genom lag inrättas för en särskild uppgift. Fiskeområdenas gällande befogenheter att begränsa fisket är i många avseenden jämställda med meddelandet av bindande rättsnormer, varför en fortsättning av systemet till följd av den betydande utövningen av offentlig makt är förenad med författningsrättsliga problem.

Trots detta ser utskottet det som nödvändigt att fiskebegränsningarna i enlighet med subsidiaritetsprincipen normalt bereds på lokal nivå med beaktande av tillståndet för fiskbestånden

och övriga lokala förhållanden. NTM-centralens uppgift blir då närmast att fastställa besluten och i vissa fall samordna de olika intressena. Utskottet understryker att planen för nyttjande och vård får ökad betydelse för fiskeregleringen. Det innebär i praktiken att fiskeriområdenas lokala styrning bibehålls. För att reformen med fiskeriområden ska lyckas krävs det ett nära samarbete mellan områdena, NTM-centralerna och övriga aktörer.

Innan planerna för nyttjande och vård godkänns ska de enligt propositionen behandlas i de nya regionala fiskerisamarbetsgrupperna, så att man kan försöka säkerställa att de olika områdenas planer är kompatibla och samtidigt samordna olika områdens och aktörers intressen samt engagera aktörerna i verkställandet av planerna. Den regionala fiskerisamarbetsgruppen ska ha en central roll i överföringen av fiskeriekonomiska forskningsrön till nyttjandet och vården av området.

Regleringen av fiske med nät

Fritidsfiske kan i Finland, till skillnad från de flesta andra länder, bedrivas med nät. Den gällande lagen om fiske inga direkta begränsningar av fritidsfiske med nät. Enligt 49 § i lagförslaget däremot har bara kommersiella fiskare och de som handlar på deras vägnar rätt att använda fångstredskap som är avsedda för kommersiellt fiske. Sådana fångstredskap är bland annat nät med en sammanlagd längd som överskrider 240 meter per fångst- eller båtlag. I praktiken innebär det vid rekreations- och husbehovsfiske i regel en begränsning av antalet till åtta nät på 30 meter. Enligt den föreslagna 47 § kan NTM-centralen bevilja dispens för att använda fler nät än det tillåtna antalet.

Enligt propositionsmotiven (s. 59) är det motiverat att tillåta endast kommersiella fiskare att använda effektiva fångstredskap med avseende på ett förnuftigt utnyttjande av fiskbestånden samt skydd av fiskbestånden. Det syftar också till att trygga tillgången till inhemsk fisk för detaljhandeln och konsumenterna. Utskottet menar att den stigande efterfrågan på närmat skapar

goda förutsättningar för att utveckla ett hållbart yrkesfiske. Det är särskilt i många insjöområden möjligt att utveckla småskalig närmatsproduktion. Utskottet påpekar att i större delen av Finland är den föreslagna maxlängden för nät på 240 meter inget hinder för fritids- eller husbehovsfisket. Tvärtom kan 240 meter på vissa ställen vara i överkant med tanke på ett hållbart utnyttjande av fiskbestånden. I planen för nyttjande och vård kan fiskeriområdet skapa förutsättningar för en lämplig volym på nätfisket utifrån de lokala förhållandena. I planen kan man också på ett allmänt plan bedöma om det finns behov och förutsättningar för dispens för antalet nät. Beslutssystemet för dispens enligt 47 § måste utvecklas så att det blir så enkelt och smidigt som möjligt för såväl kunden som förvaltningen.

Enligt 49 § i lagförslaget ingår ett undantag enligt vilket det inte finns några begränsningar för användningen av nät i samernas hembygdsområde. Det traditionella husbehovsfisket med nät är ett viktigt inslag i den samiska fiskekulturen. En allmän begränsning av nätfisket skulle också på andra håll särskilt i norra Finland kunna försvåra husbehovsfisket. Utskottet föreslår därför i detaljmotiven att avgränsningen ändras så att dispensen gäller för områden norr om breddgraden 67°00'N. Det finns godtagbara fiskeriekonomiska och rättsliga grunder för ett större område med dispens, eftersom det norr om den föreslagna gränsen inte finns samma behov att skydda fiskbestånden genom begränsning av nätfisket som söder om gränsen. Enligt hotklassificeringen från 2010 kan bestånden av icke havsvandrande öring delas in i bestånd söder respektive norr om polcirkeln. De sydliga bestånden är starkt hotade, medan de norra är livskraftiga. I samband med en ändring av förordningen om fiske (806/2013) fastställdes den aktuella gränsen i samband med att minimimåtten för öring och harr ändrades i syfte att effektivisera skyddet av dessa fiskarter. Det kan också i fråga om harren konstateras att en avsevärd del av de sydliga bestånden är svaga eller helt utdöda, medan de norra bestånden inte är hotade.

Andra särskilda frågor angående fisket i norra Finland

Den gällande lagen om fiske har inga bestämmelser om förhållandet mellan särskilda förmåner som gäller fiske och vattenägarens fiskerätt. Frågan har därför i hög grad avgjorts genom rättspraxis. På denna punkt måste det konstateras att bestämmelserna i 5 kap. i lagförslaget delvis skapar klarhet i situationen.

Med statens enskilda fisken, som omnämns i 9 §, avses statens historiska fiskerätt som grundar sig på en så kallad regalrätt och som för närvarande regleras i gällande 12 § i lagen om fiske. Enligt utredning till utskottet utreds de rättsliga grunderna för regalrätten särskilt med tanke på Torne älv som bäst på uppdrag av jord- och skogsbruksministeriet. Grundlagsutskottet menade i sitt utlåtande att det är motiverat att klargöra rättsläget. Jord- och skogsbruksministeriet konstaterar att det särskilt i fråga om regalrätten krävs ytterligare utredningar innan eventuella nya riktlinjer kan verkställas kontrollerat eller beslut fattas om att bibehålla rättsläget.

Utskottet framhåller att de oklarheter som kvarstår när det gäller den särskilda fiskerätten och regalrätten i norra Finland utreds och avgörs systematiskt så att den rättsliga osäkerheten kan elimineras.

Särskilda frågor rörande bestånden av vandringsfisk

För att stärka bestånden av vandringsfisk krävs i många fall också andra åtgärder än enbart reglering av fisket. Enligt propositionsmotiven är lagens syfte att effektivisera särskilt de åtgärder som behövs för att trygga vandringsfiskarnas livskraft och naturliga fortplantning. Flertalet av de hotade fiskarterna i Finland är vandringsfiskar. Det är därför nödvändigt att lagförslaget har ett separat kapitel om vandringsfiskar och trygghandlet av deras gång. Det svaga tillståndet för många bestånd av vandringsfisk är en följd av alltför intensivt fiske i förhållande till de naturliga beståndens tillstånd. Även olika miljöförändringar har spelat in. Strävan har varit att aspekten som gäller livskraftiga vandringsfiskar dels ska tas upp i separata bestämmelser, dels in-

tegreras i hela den föreslagna lagen om fiske, inte bara i kapitlet om vandringsfiskar (kap. 7).

Det utsatta läget för många bestånd beror på att vattendrag dämms upp och på annat vattenbyggande. En lyckad vård-, bygg- och restaureringsinsats i de utbyggda älvarna förutsätter att man identifierar de förändringar i vattendraget och dess fiskbestånd som utbyggnaden lett till. Utskottet konstaterar att propositionen tämligen utförligt tagit hänsyn till den nationella fiskvägsstrategien och dess princip om att bestånden av vandringsfisk på lång sikt inte är livskraftiga utan naturlig fortplantning.²

För att bevara vandringsfiskarnas livskraft och stärka bestånden är det viktigt att de reglerande åtgärderna inom alla områden av livscykeln samordnas. Utskottet ser det också som viktigt att under kontrollerade former förskjuta tyngdpunkten från utplanering till andra åtgärder som gynnar återhämtningen bland bestånden av vandringsfisk. Fiskevårdsskyldigheterna kan också innefatta bestämmelser om fiskvägar och restaurering av habitat i syfte att stimulera naturlig fortplantning där det är möjligt.

Grundlagsutskottet fäste i sitt utlåtande uppmärksamhet vid 64 § 1 mom. i lagförslaget, enligt vilket med vattendrag för vandringsfisk avses ett sådant vattenområde som vandringsfisken använder som en viktig vandringsväg eller ett viktigt förökningsområde. Enligt paragrafens 2 mom. får det genom förordning av statsrådet föreskrivas att även ett annat vattenområde än ett sådant som avses i 1 mom. ska vara ett vattendrag för vandringsfisk. Sådana områden kan enligt propositionsmotiven vara till exempel områden där vandringsfiskbestånd äter eller områden där återinföring av ett vandringsfiskbestånd påbörjas.

Grundlagsutskottet konstaterade i sitt utlåtande att det i 64 § helt saknas en grundläggande bestämmelse som begränsar förordningsutfärdarens prövningsrätt, trots att definitionen åtminstone enligt 65 och 66 § kan ha rättsverkningar för fiskerättsinnehavaren och andra som

² Nationell fiskvägsstrategi; statsrådets principbeslut 8.3.2012.

bedriver fiske. Förslaget till 64 § 2 mom. måste enligt grundlagsutskottet därför kompletteras med ett omnämnande som begränsar bemyndigandet att utfärda förordning i det syfte som framgår av propositionsmotiven. Med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande föreslår utskottet att 64 § 2 mom. kompletteras på det sätt som anges närmare i detaljmotiven.

Utskottet anser dessutom att det så fort som möjligt ska fattas beslut om sådana områden om vilka det med stöd av 64 § 2 mom. i lagförslaget får föreskrivas genom förordning av statsrådet och där vandringsfiskbestånd åter eller områden där återinföring av ett vandringsfiskbestånd påbörjas.

Fiskevårdsavgiften

Utskottet konstaterar att ett viktigt mål med översynen av lagen om fiske är att utveckla fritidsfisket som är ett naturintresse som delas av breda folklager. Med ett enkelt avgiftssystem samt en skäligt stor avgift försöker man öka fiskarnas vilja att betala och på så sätt säkerställa finansieringen av ordnandet av nyttjandet och vården av fiskresurserna på ett hållbart sätt. I propositionen föreslås att den avgiftsbelagda allmänna fiskerätten ändras så att fiskevårdsavgiften och spöfiskeavgiften enligt den gällande lagen sammanslås till en avgift.

Var och en som är i åldern 18—64 år och fiskar ska oberoende av fiskemetod betala en fiskevårdsavgift som medför rätt till handredskapsfiske med ett bete i hela landet. Fiskevårdsavgiften är 39 euro för ett kalenderår, 12 euro för sju dygn och 5 euro för ett dygn. Att meta och pilkfiska samt rycka strömming ska vara helt avgiftsfria allmänna fiskerättigheter. Utskottet konstaterar att alla som fyllt 65 år är befriade från skyldigheten att betala fiskevårdsavgift också enligt den gällande lagen.

Enligt 82 § 1 mom. 4 punkten i lagförslaget ska avgiftsmedel även användas för ersättningar till ägare av vattenområden för de olägenheter som nyttjandet av deras områden i samband med användningen av allmänna avgiftsbelagda fiskerättigheter orsakar. När det gäller anslaget för ersättningar ska grunden för ersättningarna änd-

ras jämfört med gällande lag så att den i fortsättningen baserar sig på belastningen från handredskapsfisket. Utskottet ser det som en lämplig lösning att belastningen från mete och pilkfiske, vilka kan jämföras med allemansrätten, inte längre tillämpas som grund för ersättningarna.

NTM-centralens uppgifter

Regeringen föreslår att NTM-centralerna ska ta över fiskeområdenas behörighet att vid behov begränsa fisket och även sköta vissa andra, helt nya uppgifter. Å andra sidan föreslås att administreringen av fiskerifrågor på statens vattenområden i sin helhet överförs från NTM-centralerna till Forststyrelsen. Samtidigt överförs också insamlingen av statens fiskeavgifter på Forststyrelsen. Utskottet konstaterar att de föreslagna uppgifterna lämpar sig väl för Forststyrelsen, som redan nu har tämligen stor erfarenhet av förvaltning av vattenområden och ordnande av tillståndsförsäljning.

Vidare framhåller utskottet att regeringen genom övergångsbestämmelser och utvecklingsprojekt som anknyter till verkställandet av lagen försöker få övergången till den nya lagen att löpa så smidigt som möjligt. För att främja utvecklingen av fiskeriförvaltningen har statsrådet nyligen utfärdat en förordning om närings-, trafik och miljöcentralerna (1392/2014), där det bestäms om en modell med tre NTM-centraler som sköter fiskerifrågor. I denna modell ges en NTM-central riksomfattande uppgifter (NTM-centralen i Egentliga Finland), medan alla tre (NTM-centralerna i Lappland, Norra Savolax och Egentliga Finland) sköter regionala uppgifter. Alla nuvarande verksamhetsställen i landskapen bevaras dock.

Utskottet ser det som nödvändigt att se till att det också i framtiden finns tillräckligt många regionala verksamhetsställen. Särskild vikt måste likaså fästas vid att bevara kompetensen i fiskerifrågor och överföra den till den personal som rekryteras: under de närmaste åren förlorar NTM-centralerna en betydande mängd kunskapskapital genom pensionsavgångar. Utskottet understryker att för att NTM-centralerna ska kunna sköta regleringen av fisket, måste de anställ-

da vara insatta i fiskerinäringen och ha lämplig utbildning.

Detaljmotivering

8 §. Fiske i den ekonomiska zonen och inom allmänt vattenområde. Utskottet föreslår en författningsteknisk korrigerings enligt vilket det i 1 mom. inkluderas också personer som fyllt 65 år, eftersom dessa av misstag utelämnats i momentets första mening.

10 §. Rätt till fisketillstånd i övre Lappland. Utskottet konstaterar att kommuninvånarna i en kommun i övre Lappland enligt paragrafen har rätt att avgiftsfritt få tillstånd av Forststyrelsen att fiska på vattenområden som tillhör staten och finns i de tre ifrågakommande kommunerna. För verkställandet av planen för nyttjande och vård vore det naturligt att en del av åtgärderna för reglering av fisket genomförs i form av allmänna tillståndsvillkor. Utskottet föreslår att det till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. där jord- och skogsbruksministeriet bemyndigas att genom förordning ge närmare bestämmelser om de tillstånd som beviljas av Forststyrelsen.

12 §. Fisketillstånd som en delägare i ett delägarlag beviljar. Enligt paragrafen får en delägare i ett samfällt vattenområde utan de övriga delägarnas samtycke ge någon annan tillstånd att nyttja fiskerätt som tillkommer delägaren. Tillstånd som ges för kortare tid än ett år får vara muntliga. Under sakkunnigutfrågningen framkom det att möjligheten till muntliga tillstånd kan leda till en okontrollerad överlåtelse av fiskerätt och regleringen av ett hållbart fiske försvåras särskilt i Tana älvs avrinningsområde. Utskottet hänvisar till det som sägs ovan och föreslår att 12 § 1 mom. kompletteras så att ett fisketillstånd som ges av en delägare alltid ska vara skriftligt om tillståndet gäller tillämpningsområdet för en gränsälvsöverenskommelse eller ett sidovattendrag till en gränsälv.

16 §. Ändring av tillståndsvillkor och återkallelse av tillstånd. Grundlagsutskottet föreslog i sitt utlåtande att jord- och skogsbruksutskottet överväger en komplettering av bestämmelserna om ändring av tillståndsvillkor och återkallelse av tillstånd som beviljats kommersiella fiskare med stöd av 13 §. Med hänsyn till fiskerättsinnehavarnas rättsskydd anser utskottet att myndigheten inte ges prövningsrätt i fråga om att ändra tillståndsvillkoren eller återkalla tillstånd. Utskottet föreslår att paragrafen ändras så att myndigheten entydigt har skyldighet att ändra tillståndsvillkor och återkalla tillstånd om de förutsättningar som anges i lagen uppfylls.

27 §. Fiskeriområdets styrelse och dess uppgifter. I 2 mom. 5 punkten föreskrivs om fiskeriområdets styrelses behörighet att anställa och entlediga fiskeriområdets tjänstemän. Utskottet konstaterar att tjänstemännen inte är närmare definierade i lagen eller i propositionsmotiven. Därremot är fiskeriområdets verksamhetsledare ett av områdets organ, och verksamhetsledarens uppgifter definieras i 28 § i förslaget. Utskottet föreslår att 2 mom. 5 punkten justeras så att styrelsen anställer och entledigar verksamhetsledaren.

33 §. Den regionala fiskerisamarbetsgruppen. Utskottet konstaterar att antalet NTM-centraler som sköter fiskeriärenden har minskats från elva till tre genom statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralerna (1392/2014). Utskottet ser det därför som behövligt att de NTM-centraler som sköter fiskeriärenden kan tillsätta fiskerisamarbetsgrupper för att säkra det regionala perspektivet. Utskottet föreslår att paragrafen kompletteras så att NTM-centralen vid behov kan tillsätta flera samarbetsgrupper.

I fråga om intressentgrupperna föreslår utskottet dessutom att 1 mom. ändras så att hänvisningen till fiskeorganisationerna ersätts med en hänvisning till fiskerierorganisationerna, så att bland annat vattenbruksbranschen kan delta i samarbetsgruppen.

47 §. *Dispens som ges av närings-, trafik- och miljöcentralen.* Utskottet föreslår att det i 91 § 2 mom. i lagförslaget föreslås att det principiella förbudet för andra än kommersiella fiskare att bedriva första försäljning ska utsträckas även till inlandsvatten. Utskottet föreslår att 1 mom. kompletteras med en ny 8 punkt enligt vilken man kan ansöka om dispens från förbudet i fråga om fångst vid fisketävlingar.

Utskottet föreslår också att den sista mening- en i 2 mom. stryks, så att det också i fortsättning- en är möjligt att bevilja dispens för till exempel fiske i forsar.

49 §. *Fångstredskap för kommersiellt fiske.* Utskottet föreslår att avgränsningen i 1 mom. ändras så att begränsningen av antalet nät inte gäller i vatten norr om breddgraden 67°00'N. I praktiken löper den geografiska gränsen cirka 50 kilometer norr om polcirkeln. Avgränsningen är gjord så att löper genom så få stora vattenområden som möjligt.

Utskottet konstaterar att det finns fiskeriekonomiska grunder för att ändra denna gräns, eftersom det norr om den föreslagna gränsen inte finns samma behov att skydda fiskbestånden genom begränsning av nätfisket som söder om gränsen. I samband med en ändring av förordningen om fiske (806/2013) prövades och godkändes den aktuella gränsen samtidigt som minimimåttén för öring och harr ändrades. En på lagen om fiske baserade begränsning av antalet nät har ingen betydelse för laxbestånden i Tana älv eller Torne älv, eftersom fisket i dessa älvar regleras genom särskilda mellanstatliga överenskommelser. När det gäller sidovattendragen till Torne älv kan fisket vid behov regleras genom regionala bestämmelser.

50 §. *Undvikande av störning.* Regeringen föreslår i paragrafen ett förbud mot mete, pilkfiske och handredskapsfiske närmare än femtio meter från fångstredskap för kommersiellt fiske. I 49 § i förslaget har också nät vars längd överskrider 240 meter definierats som sådana fångstredskap. Utskottet konstaterar att det i fråga om nät är omöjligt för en fiskare att avgöra vilka nät

som är fångstredskap för kommersiellt fiske och vilka som är fångstredskap för fritidsfiske.

Utskottet föreslår att paragrafen justeras så att förbudet mot mete, pilkfiske och handredskapsfiske närmare än femtio meter från närmaste fångstredskap för kommersiellt fiske ändras så att det enbart gäller trål och storrysja.

52 §. *Bemyndigande att utfärda förordning om begränsning av fisket.* Utskottet hänvisar till grundlagsutskottets utlåtande och konstaterar att det vore en motiverad lagteknisk lösning att i själva lagen ta in ett allmänt äventyrandeförbud eller en skyldighet att vårda eller skydda. Utskottet föreslår att det till paragrafen fogas ett nytt 1 mom. enligt vilket statsrådet och jord- och skogsbruksministeriet för bevarande av naturens mångfald ska sörja för ett hållbart nyttjande och hållbar vård av fiskresurserna.

64 §. *Fastställande av vattendrag för vandringsfisk samt av fors- och strömområden.* Utskottet konstaterar att grundlagsutskottet i sitt utlåtande föreslog en precisering av bemyndigandet i 64 § att utfärda förordning rörande fastställande av vattendrag för vandringsfisk. Enligt propositionsmotiven kan ett vattenområde för vandringsfisk utökas med stöd av bemyndigandet i 2 mom. att utfärda förordning, om det behövs till exempel för att genomföra skydd för laxfiskar också i områden där de äter eller i områden där vandringsfiskbestånd återinförs genom att hinder för vandrigen rivs eller genom byggande av fiskvägar.

Utskottet hänvisar till grundlagsutskottets utlåtande och menar att preciseringen behövs särskilt för att en klassificering av ett vattendrag som vattendrag för vandringsfisk har rättsverkningar. Utskottet föreslår att bemyndigande att utfärda förordning i 2 mom. preciseras så att det genom förordning av statsrådet får föreskrivas att även ett annat vattenområde än ett sådant som avses i 1 mom. ska vara ett vattendrag för vandringsfisk, om det behövs för att skapa förutsättningar för en naturlig livscykel för vandringsfisk.

80 §. *Insamling av avgifter.* Utskottet föreslår att omnämmandet av en underleverantör i 3 mom. stryks, eftersom det i fråga om insamlingen av avgifter inte är för avsikt att föreskriva att en serviceproducent som arbetar för Forststyrelsens räkning ska kunna anlita en underleverantör för insamlingen av avgifter.

87 §. *Registrering.* Utskottet ser det som viktigt att registreringen av kommersiella fiskare är enkel, i synnerhet för att gynna det småskaliga fisket i inlandsvatten. Utskottet föreslår att det särskilda kravet med koppling till livsmedelslagen (23/2006) stryks som obehövt. Utskottet konstaterar att bestämmelserna i livsmedelslagen gäller i vilket och att den lagens tillämpningsområde inte bör utvidgas genom lagen om fiske.

95 §. *Rätt för dem som för fiskeriförvaltningens register att få uppgifter av myndigheter.* Utskottet föreslår att de särskilda villkoren rörande skydd för personeruppgifter i 1 mom. preciseras så att konfidentiella uppgifter kan överlåtas endast om de är nödvändiga för skötseln av uppdrag som avses i 93 §.

124 §. *Sökande av ändring i beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen.* Utskottet konstaterar att det är ändamålsenligt att införa ett besvärstillståndssystem för beslut av NTM-centralen. Den allmänna riktningen i rättskipningen har på senare tid varit att utvidga besvärstillståndssystemet. Ett besvärstillståndssystem kan införas i andra ärenden än sådana som gäller sanktioner och tvångsmedel, dvs. i ärenden som gäller återkallelse av tillstånd och ändring av tillståndsvillkor, förpliktande beslut, upphävande av registrering och skriftlig varning.

Utskottet föreslår att en bestämmelse om besvärstillstånd fogas till paragrafen i ett nytt 4 mom. Enligt detta får beslut som meddelats av en förvaltningsdomstol i fråga om tillstånd som avses i 13 och 16 §, registrering och upphävande av registrering som avses i 87—89 § och skriftlig varning och återkallande av godkännande överklagas genom besvär på det sätt som anges i

förvaltningsprocesslagen. Över förvaltningsdomstolens övriga beslut får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

125 §. *Sökande av ändring i beslut av fiskeriområden.* Utskottet hänvisar till det som sägs i motiven till 124 § och föreslår att besvärstillståndssystemet utsträcks också till beslut av fiskeriområdena. Utskottet föreslår att det till 124 § fogas ett nytt moment enligt vilket ändring i förvaltningsdomstolens beslut får sökas endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

128 §. *Ikraftträdande.* För att förtydliga rättsläget föreslår utskottet att bestämmelserna om ikraftträdandet kompletteras med ett nytt 3 mom. så att om det i någon annan lag hänvisas till den lag om fiske som gällde när den föreslagna lagen trädde i kraft, tillämpas den föreslagna lagen.

131 §. *Övergångsbestämmelser om fiskeområdets uppgifter, rättigheter och skyldigheter.* Utskottet ser det som viktigt att säkerställa att fiskeriområdet i stället för fiskeområdet blir part i eventuella pågående förvaltningsförfaranden och förvaltningsprocesser enligt vatten- och miljölagstiftningen. Utskottet föreslår att det till 1 mom. fogas en övergångsbestämmelse enligt vilken fiskeriområdet i stället för fiskeområdet blir part i ärenden som är anhängiga vid en förvaltningsmyndighet eller domstol när denna lag träder i kraft.

Motionerna

Eftersom utskottet föreslår att lagförslag 1 i fråga om fiskeavgifterna godkänns enligt propositionen bör lagmotionen förkastas.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 2—4 utan ändringar,

godkänner lagförslag 1 med ändringar
(Utskottets ändringsförslag).

godkänner två uttalanden (Utskottets
förslag till uttalanden).

förkastar lagmotion LM 57/2014 rd och

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag om fiske

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.	10 §
Allmänna bestämmelser	<i>Rätt till fisketillstånd i övre Lappland</i>
1—4 § (Som i RP)	(1 och 2 mom. som i RP) <i>Närmare bestämmelser om utfärdande och användning av tillstånd som avses i 1 och 2 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. (Nytt)</i>
2 kap.	
Fiskerätt och särskilda tillstånd som ger rätt att fiska	11 § (Som i RP)
5—7 § (Som i RP)	12 §
8 §	<i>Fisketillstånd som en delägare i ett delägarlag beviljar</i>
<i>Fiske i den ekonomiska zonen och inom allmänt vattenområde</i>	En delägare i ett samfällt vattenområde får utan de övriga delägarnas samtycke ge någon annan tillstånd att nyttja fiskerätt som tillkommer delägaren. Om tillståndet ges för längre tid än ett år eller om tillståndet gäller tillämpningsområdet för en fiskestadga i en gränsälvsoverenskommelse enligt 4 § 1 mom. 22 punkten eller ett sidovattendrag till en gränsälv, ska det vara skriftligt, och inom ett konstituerat delägarlags område ska delägarlaget underrättas om tillståndet. (2 mom. som i RP)
I Finlands ekonomiska zon och inom allmänt vattenområde i havet har varje medborgare i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som antingen har betalat fiskevårdsavgift eller är under 18 år eller över 65 år rätt att bedriva fritidsfiske. I de ovan avsedda områdena har kommersiella fiskare som är registrerade i Finland rätt att bedriva kommersiellt fiske. (2—4 mom. som i RP)	
9 § (Som i RP)	13—15 § (Som i RP)

16 §

Ändring av tillståndsvillkor och återkallelse av tillstånd

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska följa och övervaka att villkoren i ett tillstånd som getts med stöd av 13 § uppfylls. (Nytt)

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska ändra tillståndsvillkoren, om:

1) förhållandena i tillståndsområdet efter beviljandet har förändrats väsentligt så att fiske som är förenligt med tillståndsvillkoren inte längre kan tillåtas på grund av de förändrade förhållandena, eller

2) fiske som avses i tillståndet inte längre uppfyller kraven i planen för nyttjande och vård.

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska återkalla ett tillstånd, om tillståndshavaren upprepade gånger underlåter att betala avgifter som avses i 14 § eller väsentligt eller upprepade gånger bryter mot tillståndsvillkoren eller mot bestämmelser i denna lag. För att tillståndet ska få återkallas krävs dessutom att tillståndshavaren trots anmärkning och varning från närings-, trafik- och miljöcentralen inte upphör att bryta mot tillståndsvillkoren eller bestämmelserna i denna lag eller inte betalar försummade avgifter inom en rimlig tid efter att varningen getts.

17 och 18 §
(Som i RP)

3 kap.

Fiskeriororganisationer och deras uppgifter19—26 §
(Som i RP)

27 §

Fiskeriområdets styrelse och dess uppgifter

Till fiskeriområdets styrelse hör minst sju medlemmar. Mandatperioden för styrelsens

medlemmar är tre år. Årligen väljs en tredjedel av medlemmarna.

Fiskeriområdets styrelse ska (1—4 punkten som i RP)

5) anställa och entlediga verksamhetsledaren. (2 mom. som i RP)

28—30 §
(Som i RP)31 och 32 §
(Som i RP)

33 §

Den regionala fiskerisamarbetsgruppen

Närings-, trafik- och miljöcentralen tillsätter inom sitt verksamhetsområde *regionala fiskerisamarbetsgrupper* som ska biträda vid skötseln av fiskeriärenden inom området, samordningen av uppfattningar och utnyttjandet av forskningsrön. Fiskerisamarbetsgruppen tillsätts för fem år i sänder och består av företrädare för fiskeriområdena, *fiskeri-* och miljöorganisationerna, forskningen, förvaltningen och landskapsförbunden samt inom samernas hembygdsområde av företrädare för Sametinget.

(2 mom. som i RP)

4 kap.

Planering av nyttjandet och vården av fiskresurserna34—40 §
(Som i RP)

5 kap.

Ordnande av fångsten41—45 §
(Som i RP)

6 kap.

Styrning och begränsning av fisket46 §
(Som i RP)

47 §

Dispens som ges av närings-, trafik- och miljöcentralen

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan för utplantering som utgör överflyttning, fiskodling, forskning, bevarande av fisketraditioner, fullgörande eller nyttjande av fiskeriekonomiska skyldigheter eller något annat ändamål med anknytning till nyttjande och vård av fiskresurserna av grundad anledning ge dispens för att

(1—6 punkten som i RP)

7) bedriva fiske av en fredad fiskart eller ett fredat fiskbestånd.

8) frångå förbudet enligt 91 § 2 mom. i fråga om fångst vid fisketävlingar. (Nytt)

Dispens får inte beviljas, om det skulle äventyra syftet med en begränsning som anges i denna lag eller meddelats med stöd av den eller äventyra uppnåendet av målen för en plan för nyttjande och vård. (Utesl).

48 §
(Som i RP)

49 §

Fångstredskap för kommersiellt fiske

Endast kommersiella fiskare och de som handlar för deras räkning har, då de bedriver kommersiellt fiske, rätt att använda fångstredskap som är avsedda för kommersiellt fiske. Sådana fångstredskap är trål samt, i andra vattendrag än de som är belägna norr om breddgraden 67°00'N, nät med en sammanlagd längd som överskrider 240 meter per fångst- eller båtlag. I allmänt vattenområde i havet och i Finlands ekonomiska zon är fångstredskap som är avsedda för kommersiellt fiske dessutom

1) storryssja, och

2) krokfångstredskap med sammanlagt mer än 100 krokar per fångst- eller båtlag.

(2 och 3 mom. som i RP)

50 §

Undvikande av störning

Vid fiske får inte onödigt olägenhet eller störning orsakas för miljön, för andra som färdas på vattnet, för annat tillåtet fiske eller för ägare eller innehavare av stränder. Det fiske som avses i 7 § får inte bedrivas närmare än femtio meter från *trål och storryssja som anges* i 49 §.

(2 mom. som i RP)

51 §
(Som i RP)

52 §

Bemyndigande att utfärda förordning om begränsning av fisket

Statsrådet och jord- och skogsbruksministeriet ska för bevarande av naturens mångfald för sin del sörja för ett hållbart nyttjande och hållbar vård av fiskresurserna. (Nytt)

(2—4 mom. som 1—3 mom. i RP)

53—62 §
(Som i RP)

7 kap.

Vandringsfiskar och tryggande av fiskens gång63 §
(Som i RP)

64 §

Fastställande av vattendrag för vandringsfisk samt av fors- och strömområden

(1 mom. som i RP)

Genom förordning av statsrådet får det föreskrivas att även ett annat vattenområde än ett sådant som avses i 1 mom. ska vara ett vattendrag för vandringsfisk, *om det behövs för att skapa förutsättningar för en naturlig livscykel för vandringsfisk.*

(3 mom. som i RP)

65—72 §
(Som i RP)

8 kap.

Utplantering av fisk och annan vård av fiskevatten

73—78 §
(Som i RP)

9 kap.

Främjande och finansiering av fiskerihushållningen

79 §
(Som i RP)

80 §

Insamling av avgifter

(1 och 2 mom. som i RP)

Forststyrelsen utövar tillsyn över serviceproducentens verksamhet. En serviceproducent ska utan dröjsmål underrätta Forststyrelsen om sådana förändringar i sin egen verksamhet (*utesl.*) som i väsentligt avseende påverkar möjligheterna att sköta uppdraget på behörigt sätt.

81—86 §
(Som i RP)

10 kap.

Kommersiellt fiske

87 §

Registrering

En fysisk eller juridisk person som har sin boplatssort eller hemort i en stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, som fiskar på finskt territorium, i Finlands ekonomiska zon eller i sådana vatten där det enligt Europeiska unionens lagstiftning om den gemensamma fiskeripolitiken är tillåtet att fiska (*utesl.*) kan registrera sig som kommersiell fiskare.

(2 mom. som i RP)

88—91 §
(Som i RP)

11 kap.

Fiskeriförvaltningens register

92—94 §
(Som i RP)

95 §

Rätt för dem som för fiskeriförvaltningens register att få uppgifter av myndigheter

Registerförarna har trots sekretessbestämmelserna rätt att av de myndigheter som för fiske- och fartygsregister få sådana uppgifter om de i fiske- och fartygsregistret inskrivna fiskefartygen och om deras ägare och innehavare som är *nödvändiga* för skötseln av uppdrag som avses i 93 §.

(2 mom. som i RP)

96—98 §
(Som i RP)

<p>12 kap.</p> <p>Tillsyn och övervakning samt påföljder</p> <p>99—120 § (Som i RP)</p> <p>13 kap.</p> <p>Särskilda bestämmelser</p> <p>121—123 § (Som i RP)</p> <p>14 kap.</p> <p>Ändringssökande</p> <p>124 §</p> <p><i>Sökande av ändring i beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen</i></p> <p>(1—3 mom. som i RP)</p> <p><i>Beslut som meddelats av en förvaltningsdomstol i fråga om tillstånd som avses i 13 och 16 §, registrering och upphävande av registrering som avses i 87—89 § och skriftlig varning och återkallande av godkännande som avses i 106 § får överklagas genom besvär på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. Över förvaltningsdomstolens övriga beslut får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. (Nytt)</i></p> <p>125 §</p> <p><i>Sökande av ändring i beslut av fiskeriområden</i></p> <p>(1—3 mom. som i RP)</p> <p><i>Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. (Nytt)</i></p>	<p>126 och 127 § (Som i RP)</p> <p>15 kap.</p> <p>Ikraftträdande</p> <p>128 §</p> <p><i>Ikraftträdande</i></p> <p>(1—2 mom. som i RP)</p> <p><i>Om det i någon annan lag hänvisas till den lag om fiske som gällde före ikraftträdandet av denna lag, ska denna lag tillämpas. (Nytt)</i></p> <p>129 och 130 § (Som i RP)</p> <p>131 §</p> <p><i>Övergångsbestämmelser om fiskeområdets uppgifter, rättigheter och skyldigheter</i></p> <p>Rättigheter, avtal, förbindelser och skyldigheter som gäller sådana fiskeområden som avses i 68 § i den upphävda lagen övergår till det fiskeriområde till vars område största delen av det fiskeområde som upplöses hör. När fiskeriområdena inte sinsemellan någon överenskommelse om saken, beslutar närings-, trafik- och miljöcentralen till vilket fiskeriområde fiskeområdenas rättigheter, avtal, förbindelser och skyldigheter övergår i varje enskilt fall. <i>I ärenden som är anhängiga vid en förvaltningsmyndighet eller domstol när denna lag träder i kraft blir fiskeriområdet part i stället för fiskeområdet.</i></p> <p>(2 mom. som i RP)</p> <p>132—137 § (Som i RP)</p>
---	---

Utskottets förslag till uttalanden

1. Riksdagen ser det som nödvändigt att

bedöma ändringsbehoven i lagen om samfälligheter (758/1989) i fråga om

att främja delägarnas inbördes likvärdighet och utveckla delägarlagens verksamhet.

2. *Riksdagen förutsätter vidare att statsrådet följer upp hur tillståndssystemet enligt 13 § i den föreslagna lagen fungerar i praktiken i fråga om de kommersiella fiskarnas tillgång till fiskevatten och utbudet av inhemsk fisk. En utvärdering av konsekvenserna ska lämnas till jord- och skogsbruksutskottet tre år efter det att lagen trätt i kraft.*

rar i praktiken i fråga om de kommersiella fiskarnas tillgång till fiskevatten och utbudet av inhemsk fisk. En utvärdering av konsekvenserna ska lämnas till jord- och skogsbruksutskottet tre år efter det att lagen trätt i kraft.

Helsingfors den 3 mars 2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Lauri Heikkilä /saf
medl. Heikki Autto /saml
Markku Eestilä /saml
Satu Haapanen /gröna
Lasse Hautala /cent
Jukka Kopra /saml
Timo V. Korhonen /cent

Pirkko Mattila /saf
Jari Myllykoski /vänst
Mats Nylund /sv
Kari Rajamäki /sd
Janne Sankelo /saml
Katja Taimela /sd
Tytti Tuppurainen /sd
Simo Rundgren /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Jaakko Autio.

RESERVATION 1

Motivering

Centern ställer sig bakom målen för lagen om fiske och vill se hållbara fiskbestånd. Det finns mycket som är bra i lagen, till exempel att verksamheten ska grunda sig på en plan för nyttjande och vård. Fisket måste begränsas när det gäller hotade arter. Vi kan emellertid inte godkänna att lokalbefolkningen i fortsättningen inte kommer att ha något inflytande över de egna fiskevattnen. Den nya lagen överläter bestämmanderätten till NTM-centralerna.

Centern vill inte att fiskevattnen ska drabbas av större tjänstemannavälde och byråkrati, inte heller att vattenägarnas rättigheter ska kringskäras. Vi lutar på det lokala beslutsfattandet. Fiskeriområdet bör också i fortsättningen fungera som ett objektivt och deltagande beslutsorgan.

En fiskereglering via fiskeriområdena följer subsidiaritetsprincipen och är socialt hållbar. Den får fiskare och vattenägare att följa gemensamt fattade beslut på ett helt annat sätt än bestämmelser som dikteras uppifrån. Dessutom ger den staten efterlängtdade inbesparingar inom den offentliga sektorn, eftersom det satsas betydande privata belopp inom fiskeriområdena.

Centern har utfört ett betydande arbete genom att skapa bättre förutsättningar för laxen att vandra uppför älvarna i norr och fortplanta sig. Hösten 2011 var partierna i Jyrki Katainens regering inte ännu beredda att utfärda regler som skulle fått fiskerirådet att följa de vetenskapliga råden och införa lägre havsfiskekvoter också för Finlands vidkommande. Nu har hela utskottet och ministeriet förbundet sig till en laxfiskestrategi vars mål är att trygga möjligheterna för vandringsfisken att stiga upp i älvarna i norr för att leka. Vi tror att det här kommer att gynna också havsfisket i det långa loppet.

Lagen borde också ha innehållit förbättringar när det gäller vandringsfiskarna. Vården av och fisket på vandringsfisk borde ha behandlats alldeles separat ända från början. Lagen borde ange riktgivande värden för samtliga vandringsfiskar.

De värden som angetts i fråga om fiskbeståndet omfattar inte vandringsfiskar. De står helt utanför angivelserna. Det fiske som bedrivs på vandringsfisk bör vara tillåtet endast beståndsvis. Exempelvis den kommande förvaltningsplanen för Östersjölax kommer att ange skyddsnivån för de enskilda bestånden.

Vattendrag för vandringsfisk har definierats bristfälligt, eftersom definitionen inte nämner området där fisken söker föda. Det är möjligt att vidta säkringsåtgärder för vandringsfisk närmast i älvarna, men inte i födosökvattnen.

Fritidsfisket och fisketurismen är väsentliga när det gäller fisket på vandringsfisk, men har varken definierats eller behandlats. Värdet av fritidsfisket i Torne älv överstiger 5 miljoner euro per år.

Lagen borde ha tagit ett tydligt steg mot att minska de icke-selektiva fiskemetoderna. Det mest destruktiva bland dem är fiske med drivrev. Utskottet borde i enlighet med sina tidigare ställningstaganden ha förbjudit denna fiskemetod och tagit bort den från förteckningen över stående fångstredskap. Fiskleden borde ha definierats separat för älvmynningar, älvar och biflödesmynningar.

Yrkesfiskare måste ha tillträde till sådana vattenområden som tål fiske, men ortsbefolkningen måste i sin tur ha rätt att verka för att bestånden inte riskerar utfiskning och att också vattenägarnas rätt att fiska tryggas. Det finns till exempel inte några begränsningar för hur många fisketrålare som kan få tillstånd att fiska i samma område.

Enligt lagförslaget är det endast kommersiella fiskare som har rätt att använda nät vars sammanlagda längd överskrider 240 meter per båtlag. Husbehovsfisket är begränsat till åtta nät.

Denna punkt slopades för vattnen norr om 67 breddgraden, men det skulle ha varit mera motiverat att slopa begränsningen för åtminstone hela renskötselområdet. Traditionellt fiske bedrivs i vatten med motsvarande fiskbestånd ock-

så på annat håll i Finland. Enligt officiell statistik har fiske med nät minskat med hälften under det senaste decenniet.

De särskilda förhållanden som råder i norra Finland måste beaktas i nionde paragrafen. Utskottet borde ha låtit sig övertygas redan av de resultat som hittills framkommit och som den av ministeriet befullmäktigade forskaren Juha Joo-na står för. Det finns inte några grunder för statens enskilda fisken i Torne älv. Nionde paragrafen borde ha strukits helt och hållet.

Den andra tråkiga omständigheten som gäller Lappland finns i 43 paragrafen. Den allmänna regeln är att fiskerätten när det gäller ett särskilt fiskeförmånsområde i ett vattenområde som tillhör staten fördelas hälften om hälften. I fråga om Enare träsk är förhållandet enligt fiskelagen en tredjedel mot två tredjedelar till statens förman. Denna fördelning ändrar det gällande förhållandet och är synnerligen orättvis mot lokalbefolkningen.

Ortsborna känner bäst till fiskevattnen i området. Samtidigt som NTM-centralernas åligganden och ansvar ökar, minskas deras personal och fiskeriärendena koncentreras till endast tre centraler. Nu fråntar man ortsbefolkningen deras bestämmanderätt under antagandet att de som äger fiskevattnen inte själva kan fatta några beslut om dem eller att tillståndet i fråga om fiskevattnen rent allmänt har försämrats på grund av deras åtgärder. Det finns inte några bevis för det. De svaga fiskbestånden beror på många håll på miljöbelastning eller reglering av vattendragen. Fiskevattnen mår allmänt taget mycket bra och fiskbestånden ökar. Naturligtvis finns det variationer i ett land med 188 000 sjöar. Det är fel att skuldbelägga de som skött sina uppdrag i delägarlagen och förringa deras insats. De har genomfört istandsättningsprojekt, märkt ut grynnor, fastställt skyddsområden och begränsningar, arrangerat spinnfiskeevenemang och mycket annat. Lagen om fiske skapar på ett beklagligt

sätt motsättningar. Det lokala arbetet och engagemanget för skyddet av till exempel hotade fiskarter är mycket viktigt. Allt sammantaget skulle det ligga i denna lilla sektors eget intresse att bedriva ett nära samarbete. Detta samarbete borde inte få lamslösas genom konflikter.

Finansieringsmodellen fråntar de lokala aktörerna deras inkomster. Den innehåller lättnader för pensionärer, men inte någon social dimension. Lagen innehåller inte heller någon skrivning om användningen av de medel som flyter in av fiskevårdsavgiften. Vattenägarna får inte åläggas enbart skyldigheter utan att få några rättigheter. När vi beredde viltvårdslagen i utskottet beslöt vi enhälligt att så mycket bestämmanderätt, ansvar och medel som möjligt bör återgå till källan, alltså där det egentliga viltvårdsarbetet sker. På samma sätt borde man ha gjort i fråga om lagen om fiske. Vi centerledamöter godkänner inte att ägarnas rättigheter kränks.

Nuförtiden är överfiskning av privata och samfälliga vattendrag ett sällsynt problem. Ju oftare vi får leverera fisk till närbutiker och skolor, desto mer inhemsk fisk får finländarna på sina tallrikar. Det har inte förekommit några stridigheter mellan fritidsfiskare, yrkesfiskare och husbehovsfiskare om den normala användningen av fiskevattnen. Ett sådant samförstånd är det inte värt att riskera.

Förslaget till revidering av lagen om fiske innehåller så allvarliga brister att det är skäl att inte anta det och i stället bereda ett nytt som respekterar subsidiaritetsprincipen och beslutanderätten för vattenägarna, som tar väl hand om våra fiskevatten.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslagen i betänkandet.

JsUB 31/2014 rd — RP 192/2014 rd

Helsingfors den 3 mars 2015

Jari Leppä /cent
Lasse Hautala /cent

Timo V. Korhonen /cent
Simo Rundgren /cent

RESERVATION 2

Motivering

I propositionen föreslås att lagen om fiske ändras. Avsikten är att i enlighet med regeringsprogrammet genomföra en totalreform av lagen om fiske. Det föreslås att lagen om fiske från 1982 ersätts med en ny lag med samma namn.

Strävan med reformen är att ordna nyttjandet av fiskresurserna på ett sätt som är mer ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart än nu. Ett framträdande syfte är att trygga fiskarnas naturliga livscykel och förökning genom att möjliggöra nödvändiga fiskebegränsningar och andra åtgärder. Propositionen ska också skapa goda förutsättningar för kommersiellt fiske och fritidsfiske.

Fiskerättigheterna förblir enligt propositionen i huvudsak oförändrade. De allmänna fiskerättigheterna och statens fiskeavgifter förenklas och utvidgas genom att fiskevårdsavgiften och spöfisketillståndet sammanslås till en fiskevårdsavgift, som berättigar till handredskapsfiske i hela landet med undantag för särskilda objekt.

Verksamhetsförutsättningarna för kommersiella fiskare ska förbättras genom att de får möjlighet att ansöka om regionalt tillstånd att bedriva fiske hos närings-, trafik- och miljöcentralen (NTM-centralen).

Sannfinländarnas utskottsgrupp välkomnar att regeringen genom propositionen tagit till sig Sannfinländarnas linje att fiskevårdsavgift inte ska tas ut av personer under 18 år eller över 65 år och inte heller för handredskapsfiske på allmänt vattenområde. Sannfinländarna skulle inte under några omständigheter heller annars ha kunnat godkänna en sådan "allemansavgift". Vår utskottsgrupp föreslår därför att fiskevårdsavgift inte heller tas ut av dem som får utkomststöd eller av arbetslösa. Att dessa grupper beviljas befrielse från fiskevårdsavgiften äventyrar eller påverkar inte till exempel utplanteringen av fisk. Förslaget äventyrar därför inte den finansiella basen för utplanteringsarna.

För att undvika ytterligare byråkrati ska likväl inte en tidigare betald fiskevårdsavgift för det aktuella året återbäras om förhållandena ändras. Allt i allt: antingen förstår man inte vilka förändringar som skett i fiskeområdena eller så vill man inte erkänna fakta. Man måste veta var man står innan man kan sätta upp nya mål för färden. Ett obestridligt belägg för detta är uppskattningen av antalet sälar och erkännandet av att det finns ett behov att minska stammen och fastställa fångsmedlen.

Lagen om fiske har beretts länge och pekar i rätt riktning. Fisket är en del av bioekonomin; det talas allmänt mycket om den blå bioekonomin som bygger på våra vattendrag. Fisk är ett populärt och hälsosamt livsmedel. Husbehovsfisket har alltid varit uppskattat för det bidrag det lämnat till det finska matbordet. Tyvärr är fisken på våra bord i dag inhemskt bara till cirka tio procent. Antalet yrkesfiskare har minskat oroväckande mycket på senare år. Vattendrag som blivit fulla av skräp- och mörtfisk har lämnats utan åtgärder och sälproblemen i såväl Östersjön som Finska viken och Bottniska viken. Den föreslagna lagen ger inga lösningar på dessa problem.

Det föreslås att fiskeområdena ändras till fiskeriområden, vilket det i och för sig inte finns något att anmärka mot. Däremot är det klandervärt att fiskelagen fråntas förvaltningen av vattendragen till förmån för NTM-centralerna. Det kan inte vara ändamålsenligt i den tid där den allmänna trenden är att minska byråkratin. I och med att fiskeföreningarna och delägarlagen fråntas inkomsterna från tillståndsavgifterna upphör också utplanteringsarna. De lokala fiskarna känner till vattendragen, lekområdena, skärgården och stränderna. God förvaltning utgår från kunskap och kompetens, som i fråga om fisket bygger på kännedom om de lokala förhållandena. De lokala krafterna kan bedöma behovet av utplanteringar och fastställa vilka resultat dessa ger.

Om fångsutsikterna försvagas och antalet nät begränsas, köper konsumenterna mer fisk i butikerna, vilket leder till att husbehovsfisket minskar. I det läget ökar mängden mörtfisk av mindre värde som bökar i bottendyn. Det leder till att sedimenterade föroreningar stiger upp och tränger undan det rena vattnet och till exempel ädelfisk längre bort från kusten. Där väntar sälen. Beroende på vattendragens beskaffenhet varierar mängden mörtfisk avsevärt i olika områden. Därför får den lokala beslutsrätten inte begränsas. Laxfiskarna kräver rent vatten. En begränsning av antalet nät minskar fångsterna av mört vilket leder till att bestånden ökar snabbt. På grund av begränsningarna av antalet nät och av nätens maskstorlek togs ett enormt antal nya nät ur bruk därför att de är olagliga. Det om något bidrar till att minska husbehovsfisket. Begränsningen ökar importen av fisk och höjer underskottet i livsmedelsbalansen. I fråga om det som i 9 § i lagförslaget sägs om statens enskilda fisken menar vår utskottsgrupp att det vore mer ändamålsenligt att i första hand beakta lokalbefolkningens intressen. Den gällande fiskelagen har befunnits fungera och vara rättvis med avseende på ägandeförhållandena. Därmed föreslås det att bestämmelsen till denna del får stå kvar som den lyder i den gamla lagen.

I motiven till lagförslaget nämner regeringen sin oro över fiskbestånden. Människan kan inte genom begränsningar stimulera fiskbestånden om vi inte reducerar sälstammen i havsområdet. Sälstammen, i synnerhet gråsälen, har vuxit snabbt. Av de jaktlicenser för säl som beviljades 2013 kunde bara cirka 18 procent utnyttjas. Den trenden fortsätter, så sälstammen ökar för varje år. Sälarna orsakar stor skada för fiskarna. Vikaren i Bottenviken är ett lika stort problem som gråsälen. I lagförslaget nämns att säl och tumlare ska anmälas individuellt när de förorsakar skada. Det är av högsta vikt för vården av fiskbestånden att sälstammen regleras effektivt. En ändring av maskstorleken på laxnäten är till störst fördel för sälarna.

Längs den finska kusten finns det stora områden där det inte längre ens förekommer husbe-

hovsfiske. Orsaken är att det inte finns några större utsikter att få annat än mörtfisk. Förordningen om storleken på nätens maskor genomfördes med endast en nominell övergångsperiod på en och en halv månad. Ändringen gjorde också helt nya nät olagliga och fiskarna har inte råd att köpa ersättande nät. Det är onödigt att minska antalet nät från åtta åtminstone i vattnen i Bottenviken. Den lokala beslutsmakten måste ökas i stället för att minskas. Allting behöver inte skrivas in i lag. Om alla tillståndsvgifter går till staten i stället för till vattenområdenas ägare kan det jämföras med att man plockar åt sig färska produkter i grannens åkrar och trädgårdar. Om man betalar den fastställda tillståndsvgiften till staten så får man hämta potatis, morötter, rödbetor och bär var man än kommer åt dem enklast.

Om tillstånden för handredskapsfiske sköts rätt är de enkla att skaffa och ger avsevärda fördelar. En trollingfiskare är inget hot mot laxfisken, men vården av bestånden kräver att sälstammen reduceras kraftigt och att vandringsfisken ges fri väg till och i lekälvarna.

I vattendrag som domineras av mörtfisk kan yrkesfolket bedriva ett systematiskt riktat fiske som bidrar till att återställa den relativa inbördes balans som i århundraden rått mellan de olika fiskarterna. Fel genomfört kan det riktade fisket helt förstöra en sjö. Det går inte att genom begränsningar ersätta den naturliga förökningen eller återställa fiskbestånden, om de inte kan nå lekområdena.

Lagförslaget leder till att husbehovsfisket upphör fullständigt. De mål som uppställts kommer inte att nås genom lagpaketet, eftersom metoderna och målen är fullständigt motstridiga. Sammantaget ser det ut som om beredarnas sakkunskap inte motsvarar dagens förhållanden i naturen. Därför får denna svagt beredda lag inte drivas vidare. Särskilt i havsområdet har situationen ändrats och ändras snabbt i enskilda fiskeområden. Revideringen av lagen måste därför föras till ny beredning under följande valperiod.

Förslag

Vi föreslår

att lagförslagen förkastas.

Helsingfors den 3 mars 2015

Lauri Heikkilä /saf
Pirkko Mattila /saf

RESERVATION 3

Motivering

Mitt förslag till jord- och skogsbruksutskottets betänkande grundar sig på den parallellmotion som Vänsterns riksdagsgrupp framförde till regeringens proposition med förslag till lag om fiske och till lagar om ändring av vissa lagar som har samband med den (RP 192/2014 rd).

Genom förslaget vill jag lyfta fram att de som får de allra lägsta sociala förmånerna har behov av befrielse från fiskevårdsavgift. Bland annat arbetslösa behöver inte betala någon avgift för många av de tjänster som gäller transporter och fritid.

Jag föreslog att lagförslag 1 i utskottets betänkande skulle ändras så att fiskevårdsavgift, som enligt propositionen inte ska tas ut av pensionärer som är äldre än 64 år, inte heller ska tas ut av sådana arbetslösa arbetssökande enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1001/2012) som varit arbetslösa oavbrutet de senaste två månaderna eller i minst sex månader under det senaste året (långtidsarbetslösa) och som fått grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Bestämelsen beaktar på så sätt upprepad arbetslöshet under en tid av åtskilliga månader.

Jag föreslog vidare att fiskevårdsavgift inte ska tas ut av den som har fått utkomststöd den senaste månaden eller i tre månader under det senaste året.

Från ingången av innevarande år är det genomsnittliga beloppet av grunddagpenningen för arbetslösa och arbetsmarknadsstödet utan förhöjningar 705 euro per månad (21,5 x 32,80 eu-

ro). Grunddelen till utkomststödet för ensamboende uppgår till 485,50 euro i månaden 2015.

Förslag

Jag föreslår

att lagförslag 2—4 godkänns utan ändringar och

att riksdagen godkänner lagförslag 1 enligt betänkandet men 79 § med följande ändringar: (Reservationens ändringsförslag)

Reservationens ändringsförslag

79 §

Fiskevårdsavgift och justering av den

(1—3 mom. som i RP)

Den skyldighet att betala fiskevårdsavgift som föreskrivs i 1 mom. tillämpas inte på

1) sådana arbetslösa arbetssökande enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1001/2012) som varit arbetslösa oavbrutet de senaste två månaderna eller i minst sex månader under det senaste året och som fått grunddagpenning, jämkad grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt den lagen, och inte heller på

2) den som med stöd av lagen om utkomststöd (1412/1997) fått utkomststöd den senaste månaden eller i tre månader under det senaste året. (Nytt 4 mom.)

Helsingfors den 3 mars 2015

Jari Myllykoski /vänst